

**СВЯТО-ПОКРОВСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ МОНАСТІР
У МІСТІ ЯВОРОВІ (1621–1691): ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ
РОЗВИТОК ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ**

Андрій Цебенко

Інститут гуманітарних і соціальних наук
Національний університет “Львівська політехніка”
<https://orcid.org/0000-0002-5774-0494>
Andrii.M.Tsebenko@nulp.ua

© Цебенко Андрій, 2020

Досліджено становлення та організаційний розвиток православного жіночого монашого осередку в XVII ст. у місті Яворові (сьогодні – Львівська область). Вказано виклики, які впродовж сімдесяти задокументованих років діяльності монастиря вимушена була долати чернеча громада. Звернено увагу на роль влади в різних обставинах діяльності монастиря, а також роз’яснено дискусійні формулювання.

Ключові слова: монастир, православ’я, жіноче чернецтво, ігуменя, привілеї.

**THE HOLY-INTERCESSION WOMEN’S MONASTERY
IN YAVORIV (1621–1691): ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT
AND THE CHALLENGES OF TIME**

Andriy Tsebenko

Institute of the Humanities and Social Sciences
Lviv Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0002-5774-0494>
Andrii.M.Tsebenko@nulp.ua

© Tsebenko Andriy, 2020

Throughout history, Ukrainian monasteries have played an extraordinary role in the choice of spiritual, cultural, and sometimes political ways of the Ukrainian community, spreading Christian morality, affirming the Church and its doctrines. The article deals with the organizational development of one of the Ukrainian Orthodox women’s monasteries in the 17th century. in the Yavoriv district (Crown of Poland) in the author’s vision.

Various hypotheses from the history of the monastery, including date and location, are stated. Most researchers believe that the Holy Mother’s Convent in Yavoriv was founded in 1621. There are some differences regarding the location of the first nun’s settlement in researchers: some claim that they settled near the Assumption of the Blessed Virgin, while others were located near the church. St. incl. Yuri (within the city ramparts), and only later moved to the Great Suburbs.

The challenges that the monastic community had to overcome were noted. In particular, the fire of 1636 and the need for a new foundation. The two homes where the nuns temporarily lived were burned down and the sisters were left without accommodation. To the aid of the monastic community came a Yavoriv woman from an ancient priestly family, Zhugaevich (Zagayevich), Margarita Grytskyivna (Dyshkevich by her husband). And also about the seizure of property by the descendants of the founder Abbot Makrina by her relatives after her death and lawsuits.

The names of the nuns, the abbot-sponsors of Makaria and Makrina, as well as the educational institution for orphan girls at the monastery are mentioned.

A number of documents have been studied, such as the privileges of kings and the will of the abbot-sponsor. The local government and the Polish kings have repeatedly confirmed the monastic rights to land and tax exemption. The

Covenant provides guidance, teachings, and reflections that are written on the points and addressees and give a lot of interesting information about the life of the monastery, some rules and instructions to the sisters how to behave and organize a monastic community.

Some scholars have explored the use of the definition of “Basilian” in relation to Orthodox monasteries.

Key words: monastery, orthodoxy, female monasticism, abbot, privileges.

Постановка проблеми. Українським монашеским осередкам належить чільне місце в національній духовній історії та сьогоденні. Вони відігравали непересічну роль у виборі духовних, культурних, а подекуди й політичних пріоритетів української спільноти; впливали на формування й утвердження духовної, етнонаціональної та політичної єдності перед зовнішніми загрозами, поширювали християнську мораль, утверджували Церкву та її віровчення в регіоні.

Дефініцією “монастир” (від грец. μοναστήριον – “відлюдне житло”, “обитель”) ми окреслюємо: як релігійну громаду ченців або черниць, котрі проживають на визначеній території та виконують вимоги єдиного статуту, так і місце їхнього проживання та подвижницької діяльності.

Монастирі були й благодійними організаціями, які турбувалися про знедолених і безпритульних; центрами поширення освіти та виховання у своїй національній традиції – формуючи інтелектуальний потенціал; консолідували довкола себе й представників влади (дослідники вбачають за ігуменами дипломатичні та посольські обов’язки). Однак, за всієї широкогранної діяльності українських монастирів, основною залишалася духовна.

Жіночий аскетизм виник одночасно з чоловічим, але залишився в меншості та відрізнявся специфікою формування й організаційного розвитку. Чоловічі монастирі породили численні аскетичні практики, жіночі обителі відомі й своїм самозреченням на ниві соціальної діяльності.

Аналіз досліджень. Історія обителі реконструюється групою архівних документів: фундаційна грамота, хроніка, привілеї королів, дарчі грамоти, угоди та ін. Різні відомості з цієї проблематики відображено в працях Емільяна Коссака, Йосипа Гронського, Владислава Хотковського, монахині Соломії Цьорох, Олега Духа.

Мета дослідження – систематизувати та проаналізувати дані щодо історії заснування і особливостей функціонування Свято-Покровського монастиря в Яворові впродовж 1621–1691 рр. у власній візії.

Результати дослідження. Роком заснування жіночого монастиря у місті Яворові унійний Шематизм за 1879 р. вказує 1521 [Схиматісмъ ..., 1879: 419.]. Більшість дослідників вважають цю дату помилковою і вказують на 1621 р. [Коссака, 1867: 31; Площанський, 1868: 191]. Варто відзначити, що в межах сучасного Яворівського району впродовж

XI–XVII ст. діяло двадцять православних монастирів. Однак вказівки на жіночий осередок маємо лише в Яворові.

Слід також врахувати, що початок XVII ст. для православної громади Перемишльської єпархії, у юрисдикції якої перебував й монастир у Яворові, доволі важкий. Паралельно починають формувати унійну єпархіальну структуру, триває боротьба за майно та право адміністрування. До прикладу, в 1620 р. патріарх єрусалимський Феофан на Перемишльську кафедру висвятив Ісаю Копинського. Але через перешкоди зі сторони влади осісти йому кафедру, як й декотрим іншим православним єпископам, не вдалось [Власовський, 1998: 101, 130].

На думку історика Миколи Голубця, поява православного монастиря у Яворові стала свого роду реакцією місцевих українців на активізацію латинських орденів бенедиктинців та єзуїтів, зокрема в Руському воеводстві [Голубець, 1931: 5–6]. До прикладу, у Яворові від 1609 р. розпочали діяльність домініканці і вже через десять років, за підтримки влади, побудували мурований костел і монастир. А неподалік Яворова у Мужилівцях від 1604 р. діяла окрема місійна стая ордену єзуїтів. З цього приводу професор Українського вільного університету Микола Андрусак писав: “Подібно, як по всій Україні, так і в Яворові знаходяться на той час фундатори монастирів, які вважано тоді твердинями перед полонізацією” [Андрусак, 1931: 9].

Стосовно локації першого осідку монахинь у версіях дослідників є розбіжності: одні стверджують, що вони оселились поряд із храмом Успіння Пресвятої Богородиці, інші – монастир був розташований спершу поблизу церкви св. влмч. Юрія (в межах міських валів), а згодом перемістився до Великого Передмістя, тобто поряд із храмом Успіння Пресвятої Богородиці. Едвард Веберсфельд писав: “Слідом за поселенням в Яворові домініканців, з’явилися в 1621 р. дві монахині закону руських василіянок і закупили на тимчасове своє проживання два будинки також обабіч (як і домініканці – авт.) церкви св. Юра. В однім будинку спорядили каплицю, а друга призначалася для тимчасового проживання” [Webersfeld, 1909: 377].

З судових актів дізнаємося, що у 1627 р. Подружжя яворівських міщан Варфоломей і Анна Келбаски відпродали свій будинок монахиням: “І дім свій власний, вільний, нікому не заповіданий, тут у Яворові, на вулиці, що веде до Великого Передмістя, назовні, що стоїть біля дому Прокопа Полус..., і

церкви міської руської (української – авт.) св. Юрія ... продали набожним черницям яворівським” [Коструба, 1932: 474].

В цей час ігуменею монастиря була його фундаторка Макарія (Рогозинська) [Коструба, 1932: 474]. Станом на 1632 р. маємо згадку про таких насельниць: Серафиму (Височанську), Паїсію та Митродору [ЦДІА України у Львові, 14, оп. 1, спр. 104, с. 8–9].

У третій декаді XVII ст. монахині отримали значні виклики: після пожежі 1636 р. виникла потреба наново облаштуватися (два будинки, в яких тимчасово мешкали черниці згоріли, сестри залишилися без помешкання). На допомогу монашій спільноті прийшла яворівчанка з давнього священничого роду Жугаєвичів (Загаєвичів) Маргарита Грициківна (Дишкевич по чоловіку). Нова фундаторка записала свою спадкову землю монахиням і допомогла у відбудові обителі [Грушевський, 1994: 266; Słownik geograficzny ..., 1882: 520]. З цього приводу Едвард Веберсфельд писав: “Під час пожежі 1636 р. згоріли також два будинки, в яких тимчасово мешкали черниці. Сестри залишилися без даху. На допомогу їм прийшла міщанка Яворова Маргарита Грициківна. Вона подарувала сестрам обширний свій ґрунт під будівництво монастиря, який побудувала власним коштом з дерева ... Сама прийняла монаший стан і була в ньому ігуменею першою” [Webersfeld, 1909: 380].

Фундація дозволила подолати виклик обставин і дала можливість продовжити монахиням свою місію. Якщо розглядати версію “про дві локації”, то найімовірніше саме тоді монастир із середмістя Яворова перемістився на Велике Передмістя, фактично на 300–400 метрів.

Незабаром фундаторка прийняла чернецтво з іменем Макрина і була обрана ігуменею [Гронський, 2008: 48; Площанський, 1868: 191]. При монастирі ігуменя Макрина заснувала виховний заклад для дівчат-сиріт, також розширила посілість (записала й інші свої землі монастирю, зокрема спадок по чоловіку – “Ставчиська” [Запис Маргарити Дишкевичової Яворівському монастиреві ґрунту “Ставчиська”. (1639 р.), 1964: 242–243] та придбала нові), що підтвердила в заповіті від 1644 р. [Завіщання Дашкевичової (1644), 1964: 243–246].

Усі права на землю монастирю неодноразово підтверджували яворівські старости та королі. Зокрема, у грамоті коронного підчашого і старости Яворівського Якова Собеського від 23 червня 1636 р. на прохання Маргарити Грициківни підтверджено попередні земельні документи і контракти монастиря: “Я прихилився до наполегливих прохань згадуваної Маргарити Грициківни, які мені були передані, щоб згадані документи і контракти на користь цього монастиря зроблені і город, що поряд знаходиться я зберіг та владою мою старостинською підтвердив ...

і підтвердження від короля Його Високості Пана мого Милостивого їй (Маргарити Грициківни – авт.) отримати дозволяю...” [Король Володислав IV підтверджує (1637 р.), 1964:241–242].

Також у грамоті вказано, що монастирські землі й надалі звільнені від сплати податків: “До того ж взявши достатню інформацію від шляхетного пана Филипа Риковського, на той час підстарости мого Яворівського, що згаданий вище город і загородники жодним повинностям і замковим податкам не підлягають і звільнені від них” [Запис Маргарити Дишкевичової ... (1639 р.), 1964: 242].

Через рік, 10 березня 1637 р., король Владислав IV підтвердив фундаційний акт Маргарити Грициківни на користь Яворівського монастиря. У ньому зазначалося: “Ми відповідно до прохання за неї (Маргарити Грициківни – авт.) до нас внесеного, будучи певними, що згаданий лист (старости Яворівського Якова Собеського – авт.) відповідає всім його пунктам і зауваженням, вирішили його підтвердити і затвердити, а також цим листом нашим затверджуємо і Маргариту Грициківну з її монастирем при тих ґрунтах і свободах, на скільки право громадянське дозволяє ... на що рукою нашою підписуємо і печатку нашу державну поставити наказуємо” [Король Володислав IV підтверджує ... (1637 р.), 1964: 241].

У 1645 р. фундаторка монастиря померла, ймовірно прийнявши схиму (найвища ступінь чернецтва). У монастирському Пом’янику серед записаних імен 62 інокій згадується схимонахиня Макрина. Список починає 11 імен: “Пом’яни Господи інокію Євпраксію, інокію Феофану, інокію Марину, інокію Минодору, інокію Магдалену, інокію Тавифу, схимонахиню Анну, інокію Петронелю, інокію Марену, схимонахиню Макрину (фундаторка монастиря цього, представилася 1645 р.)” [ЛННБ ВР. Ф 3 (МВ). Оп. 1. Спр. 22. Арк. 5.].

Передчуваючи свою смерть, у 1644 р. ігуменя Макрина написала заповіт. У ньому вона подала настанови, повчання та роздуми, які розписані по пунктах і адресатах та дають багато цікавої інформації із життя обителі, певні правила і вказівки сестрам, як поводитися і організувати монашу спільноту. Заповіт умовно поділений на вступ і шість пунктів [Завіщання Дашкевичової (1644), 1964: 243–246].

У першому пункті авторка зазначає, що монастир фундувала не тільки для себе, але й для сестер, які провадитимуть “благочестиве життя, впорядковане згідно з давньою практикою грецької релігії і повчаннями Отців Східної Церкви” [Завіщання Дашкевичової (1644), 1964: 243]. В другому пункті ігуменя покійно просить і судом Божим застерігає, щоб усі права і майно ніхто (ані особи духовні, ані світські родичі і не родичі) не відбирав у монахинь.

Третім пунктом зазначено, що вона не залишає родичам ніякого права на спадок, який записала на монастир і також судом Божим застерігає можливих кривдників.

У наступному четвертому пункті заповіту ігуменя Макрина звертається до сестер, які перебувають у монастирі і тих, які будуть у майбутньому, “щоби Бога боялися, Якому всім серцем себе посвятили, взаємно по-сестринськи любили одне одного і шанували, присяги своєї, яку при прийнятті монашого стану давали, щоб не порушували, Христового закону щоб старалися дотримуватися в вірі святій сторожитній Східної Церкви ...” [Завіщання Дашкевичової (1644), 1964: 244.]. П'ятий пункт заповіту говорить про призначення ігуменю для сестер духовного опікуна і сповідника в особі ігумена Грушівського монастиря Антонія.

У шостому пункті свого заповіту ігуменя звертається до відомих церковних і світських авторитетів бути покровителями і захисниками Яворівського монастиря: “Тих кого іменую, покійно прошу бути патронами, опікунами та оборонцями – найперше преосвященного отця Петра Могили з Божої ласки архієпископа і митрополита Київського і Галицького і всієї Русі” [Завіщання Дашкевичової (1644), 1964: 245.], а також “господаря землі Молдавської” Мойсея Могили, ігумена Грушівського монастиря Антонія, Миколу Рогозинського, Теодора Тустановського, міщан львівських та перемишльських (Гавриїла Лангіса з сином Мартином, Олександра Прокоповича, Івана Кузьміча), Андрія Грицьковича Жугая (рідний брат ігумені) та ін. [Завіщання Дашкевичової (1644), 1964: 245].

Після смерті ігумені Макрини постали чергові виклики, що в подальшому спричинилися до ослаблення монастиря. Її племінник (син брата о. Андрія, у якого вона викупила город біля церкви) відібрав у монастиря колишню батькову землю і перед смертю записав синові – священнику “Гірної” церкви о. Якову. Яворівський староста Ян Собеський наказав повернути монастиреві відібрану землю, але це не було виконано. Спадкоємці о. Якова зайняли також інші земельні ділянки, які придбала для обителі ігуменя Макрина і побудували на них свої будинки.

Відомо, що привілеєм від 11 квітня 1655 р. староста Ян Собеський дозволив черницям виробляти та продавати свічки у міській церкві св. Юрія під час парафіяльного празника [Король Володислав IV підтверджує (1637 р.), 1964:247]. Це було джерелом прибутку для монастиря і, очевидно, конфліктним моментом з братством храму св. Юрія. З люстрації 1661–1665 рр. дізнаємося, що ігуменю монастиря була “не знана з прізвища сестра Олександра” [Дух, 2017: 443].

У зв'язку з неврегульованим конфліктом між родичами фундаторки, монахині звернулися до короля Яна Собеського, представивши йому п'ять

попередніх документів (земельний договір, королівські привілеї 1636, 1639, 1655, 1661 років), з проханням знову їх підтвердити. Король підтвердив усі права монастиря привілеєм від 2 жовтня 1679 р. [Король Володислав IV підтверджує ... (1637 р.), 1964:246–248]. У цьому привілеї також міститься згадка про монастирський храм [Король Володислав IV підтверджує ... (1637 р.), 1964: 248].

У 1680 р. розпочався судовий процес між монахинями і родиною колишньої ігумені, яка всупереч попереднім зобов'язанням претендувала на частину монастирських земель. Він тривав з перервами 92 роки і закінчився для монастиря безрезультатно [Цьорох, 1984: 370]. Відібраної посілості черниці не повернули. Монастир втратив джерела доходів, що спричинило зменшення кількості монахинь. Станом на 1680 р. тут проходило чернечий послух 40 сестер, а невдовзі їх стало тільки 5–6 осіб [Chotkowski, 1905: 136].

Наприкінці століття Православна Церква в регіоні (через перехід 23 червня 1691 р. перемишльського єпископа Інокентія Винницького в унію), не без участі влади, втрачає своє майно, можливості адміністрування та духовного піклування. Переваги надано унійній Перемишльській єпархії, котрій підпорядкували парафії та монастирі попередньої. Діяльність монастиря в структурі Православної Церкви завершилась.

Однак трапляється, що дослідники, подаючи тяглість монастирської історії, зокрема й цієї обителі, накладають на всі давні українські монастирі дефініцію “василіанські”. Термін “василіанські” в доунійний період використовувався щодо православних у текстах західних авторів для підкреслення суворого дотримання монаших правил константинопольського архієпископа свт. Василя Великого на сході Римської імперії та за аналогією з католицькими “іменними” орденами (бенедиктинцями, францисканцями та ін.). У практиці Церков на сході імперії в монашому середовищі не існувало поділу на різні “чини”. Ту чи іншу назву носили самі монастирі, до прикладу: монастир св. Сави Освяченого. Митрополит Йосиф Рутський спричинився до іменування унійних монахів василіянами на протигагу подібному поділові в латинській традиції (“Чин святого Василя Великого”, від 1931 р. вживається паралельна назва Василіанський чин св. Йосафата, розмовна – отці Василіани). Таким іменуванням тогочасних православних монастирів читач може бути дезорієнтований.

Висновки. Отже, еволюція українських монастирів досить багатогранна. Вони то міцніли (духовно, адміністративно, матеріально), то залежно від намірів владних структур (світських чи церковних) підлягали секуляризації, зміні юрисдикційної приналежності, подавалися загалу в “потрібному” образі. Діяльність православного монашого осередку в Яворові, очевидно єдиного жіночого в околиці, в силу церковно-

політичних обставин була доволі нетривкою. Послабив монастир і конфлікт із родичами ігумені. Сьогодні пастирський поступ аскетів і молільників, яких миряни беруть за приклад, міг би служити для українців прикладом давньої єдності у вірі та різноманітності в звичаях, а єдність релігійна – могутній поштовх в осягненні консолідації й національної єдності.

1. Андрусак, М. (1931). *З історії українського культурного та національного руху Яворівщини (XVII–XIX). Яворівщина з її минулого і сучасного*. Яворів, С. 8–11.

2. Власовський, І. (1988). *Нарис історії Української Православної Церкви*. Том II. Київ, 397 с.

3. Голубець, М. (1931). *З минулого міста Яворова. Яворівщина з її минулого і сучасного*. Яворів, С. 4–7.

4. Гронський, Й. (2008). *Нарис історії Яворівщини*. Дрогобич, 704 с.

5. Грушевський, М. (1994) *Історія України-Руси*. Т. V. Київ, 704 с.

6. Добрянській, А., свящ. (1858) *Короткая відомость историческая о епископахъ русскихъ въ Перемышляхъ на годъ 1858*. Перемышль, С. 5–27.

7. Дух, О. (2017). *Превелебні панни: Жіночі чернечі спільноти Львівської та Перемишльської єпархій у ранньомодерній період*. Львів, 752 с.

8. *Завіцання Дашкевичової (1644)*. Цьорох, С. (1964). *Погляд на історію та виховну діяльність Монахинь Василіянок*. Рим, С. 243–246.

9. *Запис Маргарити Дишкевичової Яворівському монастиреві ґрунту “Ставчиська”*. (1639 р.) Цьорох, С. (1964). *Погляд на історію та виховну діяльність Монахинь Василіянок*. Рим, С. 242–243.

10. Косак, М. (1867). *Короткій поглядъ на монастири и монашество руске, от заведеня на Руси віри Христовой аж по нынішное время. Шематизмъ Провинціи Св. Спасителя Чина Св. Василя Великого въ Галиции Львов*, С. 205.

11. *Король Володислав IV підтверджує фундаційний акт Маргарити Дишкевичової в користь Яворівського монастиря (1637 р.)* Цьорох, С. (1964). *Погляд на історію та виховну діяльність Монахинь Василіянок*. Рим, С. 241–243.

12. *Король Ян Собеський потверджує привілеї Яворівського монастиря (1679 р.)* Цьорох, С. (1964). *Погляд на історію та виховну діяльність Монахинь Василіянок*. Рим, С. 246–248.

13. Коструба, Т. (1932). (Рец.:) *Яворівщина з її минулого і сучасного. З нагоди 50-ліття заложення укр. читальні в Яворові*. Яворів, 1931. 23/15. 32. *Записки Чина Святого Василя Великого*. Т. 4 (1–2). Львів, С. 474.

14. *ЛННБ ВР. Ф 3 (МВ). Оп. 1. Спр. 22: Помяникъ общій монастиря панянскаго Яворівскаго, обителі Покрова Пресвятої Богородиці (1685–1814)*. 105 арк.

15. *Площанский, В. (1868) Некоторые местности Перемишльскаго округа (Гусаков, Яворов, Ярославль) Науковий збірник Галицко-Русской матици*. Вып. III и IV. Львов, С. 177–221.

16. *Схиматизмъ всего клира рускаго-католическаго Богомъ спасаемой епархіи Перемишльскої на годъ отъ рожд. Хр. 1879*. (1879). Перемышль, 515 с.

17. *ЦДІА України у Львові*, ф 14, оп. 1, спр. 104, с. 8–9. *Чистова книга вписів угод і донесень*.

18. *Цебенко, А., Цебенко, М. (2015). Мужилевичі в суспільно-культурних та релігійних процесах Галичини: історико-краєзнавче дослідження*. Львів, 284 с.

19. *Цебенко, М., прот. (2016). Православна парафіяльна мережа*

на Яворівщині в XV–XVII ст.: розвиток і діяльність. Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали VI краєзнавчої конференції (4. III. 2016). Львів, С. 233–240.

20. *Цьорох, С. (1984). Виховна діяльність монахинь василіянок в Яворові. Яворівщина і Краковеччина: Регіональний історично-мемуарний збірник. Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто*, С. 369–380.

21. *Цьорох, С. (1964). Погляд на історію та виховну діяльність Монахинь Василіянок*. Рим, 256 с.

22. *Chotkowski, W (1905). Historia polityczna dawnych klasztorow panienskich w Galicyi 1773–1848*. Kraków, 431 s.

23. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*.(1882) Т. III. Warszawa, 960 s.;

Webersfeld, E. (1909) Jaworów. Monografia historyczna, etnograficzna i statystyczna. Przewodnik Naukowy i Literacki. Т. XXXVI, Zeszyt IV. Lwów, S. 369–384.

References

1. *Andrusyak, M. (1931). From the History of the Ukrainian Cultural and National Movement of Yavoriv Region (XVII–XIX). Yavoriv region from its past and present*. Yavoriv, pp. 8–11.

2. *Vlasovsky, I. (1988). An outline of the history of the Ukrainian Orthodox Church. Volume II. Kyiv, 397 p.*

3. *Golubets, M. (1931). From the past of the city of Yavoriv. Yavoriv region from its past and present*. Yavoriv, S. 4–7.

4. *Gronsky, J. (2008). An outline of the history of the Yavoriv region. Drohobych, 704 p.*

5. *Hrushevsky, M. (1994) History of Ukraine-Rus. T. V. Kiev, 704 p.*

6. *Dobriansky, A., priest. (1858) Brief History of the Episcopal Bishops in Przemyśl. Przemyśljanin, 1858. Przemyśl, pp. 5–27.*

7. *Dukh, O. (2017). Pre-eminent virgins: Female monastic communities of the Diocese of Lviv and Peremyshl in the early modern period. Lviv, 752 p.*

8. *Dashkevich's Testament (1644). Zeroh, S. (1964). A look at the history and educational activity of the Basilian Nuns. Rome, pp. 243–246.*

9. *Testament of Margarita Dyshkevich to Yavoriv Monastery of Soil “Stavchyska”. (1639) Zeroh, S. (1964). A look at the history and educational activity of the Basilian Nuns. Rome, pp. 242–243.*

10. *Kossack, M. (1867). A brief look at the monasteries and monasticism, from the establishment of the faith of Christ in Rus up to the present time. Shematism of the Province of the Holy Savior of the Order of St. Basil the Great in Galicia Lviv. 11. King Volodyslav IV confirms the Foundation Act of Margarita Dyshkevich in favor of the Yavoriv Monastery (1637) Tserokh, S. (1964). A look at the history and educational activity of the Basilian Nuns. Rome, pp. 241–242.*

12. *King Jan Sobieski reaffirms the privileges of the Yavoriv Monastery (1679) Zeroh, S. (1964). A look at the history and educational activity of the Basilian Nuns. Rome, pp. 246–248.*

13. *Kostruba, T. (1932). (Rec. :) Yavoriv region from its past and present. On the occasion of the 50th anniversary of the foundation of ukr. reading rooms in Yavoriv. Yavoriv, 1931. 23/15. 32. Notes of the Order of St. Basil the Great. Vol. 4 (1–2). Lviv, S. 474.*

14. *LNNB ВР. Ф 3 (МВ). Оп. 1. Ref. 22: General necrology of the Female Monastery of Yavoriv, the Monastery of the Protection of the Blessed Virgin (1685–1814). 105 s.*

15. *Ploshchansky, V. (1868) Some localities of the Przemyśl district (Gusakov, Yavorov, Yaroslavl) Scientific collection of Galicia-Rus mother. Issue III and IV. Lviv, pp. 177–221.*

16. *The schismatis of the whole clergy of the Russian-Catholic Bogomas of the bishopric of the Przemyśl of Przemyśl for a year was born. Chr. 1879 (1879). Przemyśl, 515 p.*

17. *CDIA of Ukraine in Lviv., 14, op. 1, cf. 104, p. 8–9. A clean book of entries and reports.*

18. *Tsebenko, A., Tsebenko, M.*

- (2015). *Muzhilovichi in the socio-cultural and religious processes of Galicia: a historical and local study* / Lviv, 284 p.
19. Tsebenko, M., prot. (2016). *Orthodox parish network in Yavoriv region in XV–XVII centuries: development and activity. Historic monuments of Galicia. Proceedings of the VIth Local History Conference (4. III. 2016)*. Lviv, pp. 233–240.
20. Zerach, S. (1984). *Educational activities of Basilian nuns in Yavoriv. Yavorivshchyna and Krakowochyna: Regional History and Memoirs. New York-Paris-Sydney-Toronto*, pp. 369–380.
21. Zerach, S. (1964). *A look at the history and educational activity of the Basilian Nuns. Rome*, 256 p.
22. Chotkowski, W (1905). *Political historian of former virgin monasteries in Galicia 1773–1848. Krakow*, 431 pp.
23. *Geographical dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries. (1882) T. III. Warsaw*, 960 pp.
24. Webersfeld, E. (1909) *Jaworów. Historical, ethnographic and statistical monograph. Scientific and Literary Guide. T. XXXVI, Book IV. Lviv*, S. 369–384.